

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 90

Číslo: 51

19. prosince 2010

Cena: 7 Kč

BRNĚNSKÁ DIECÉZE OSLAVILA 60. VÝROČÍ USTAVENÍ

Tak trochu ve stínu celocírkevního jubilea, které nás provázelo po celý rok, se v Brně konaly akce připomínající jiné významné výročí, totiž 60 let od ustavení brněnské diecéze. Ta vznikla v roce 1950 rozdělením dosavadní moravské (olomoucké) diecéze na dvě menší (brněnskou a olomouckou).

Brno bylo významným centrem práce Církve československé již v meziválečném období. Zatímco Olomouc se stala sídlem diecéze a moravského biskupa, bylo Brno dějištěm diecézních shromáždění církve. Ustavující diecézní shromáždění, které zvolilo první diecézní radu, se tu konalo 18. srpna 1921, další významné diecézní shromáždění se tu uskutečnilo v srpnu 1924, kdy byl ThDr. Jan Rostislav Stejskal zvolen správcem moravské diecéze (o rok později biskupem). Občasné snahy o přesun sídla diecéze z Olomouce do Brna se neprosadily, Brno se však stalo alespoň sídlem generálního vikariátu pro západní Moravu. Ten lze pokládat za zárodek budoucí brněnské diecéze, jež byla ustavena na svém prvním shromáždění v listopadu 1950. Prvním biskupem byl zvolen Václav Janota.

Tyto historické události byly připomenuty děkovnou bohoslužbou 27. listopadu 2010 v Husově sboru v Botanické ulici v Brně za účasti asi 90 věřících. Liturgii společně vedli brněnský biskup ThDr. Petr Šandera, který též posloužil nadějeplným kázáním, a patriarcha ThDr. Tomáš Butta. Vzácným hostem bohoslužby byl ge-

nerální vikář brněnské římskokatolické diecéze Msgre. Jiří Mikulášek, který shromážděné věřící pozdravil. Jeho přítomnost doložila kus práce, která byla na ekumenickém poli vykonána. Bylo příjemné sledovat po bohoslužbách srdečné hovory, které s Msgre. Mikuláškem zapřádaly zejména naše sestry farářky.

Ano, lidé se po bohoslužbách nerozcházel, protože kromě příležitosti k rozhovorům je ještě čekal gospelový koncert Jany Peřtové a jejího sboru ADD Gospel, nebo se mohli začíst do čerstvě vydané publikace s názvem Kdo žizní, ať přistoupí... Tato vkusně vypravená knížka vznikla sice k výročí diecéze, neohlíží se však zpět a je naopak prezentací současných aktivit v brněnské diecézi.

Návštěvníci děkovné bohoslužby byli rovněž upoutáni pohledem vzhůru, neboť nad jejich hlavami byla zavěšena větší část výstavy historických i současných praporů náboženských obcí v diecézi. Pestrá paleta praporů proměnila uměřený prostor funkcionalistického Husova sboru natolik, že si tu mnozí připadali téměř jako v tibetském chrámu. Druhá část výstavy ve sborovně nabídla kromě praporů také doplňky k nim: žerdi, žerďové nástavce, stuhu a popruhy. Výstava byla veřejnosti přístupná po celý listopad, naposledy o první adventní neděli. Ji také skončily akce, jimiž si brněnská diecéze v pokofe připomněla své šedesáté narozeniny.

Marcel Sladkowski

Lehká odpověď: jsou zvyklí. Za minulého i dnešního režimu měli duchovní bezkonkurenčně nejnižší platy ze všech vysokoškolařů. Kam se hrabou učitelé. Jasně - kdo dnes potřebuje faráře? (Kdo však dnes potřebuje některé učitele, některé soudce, některé lékaře, některé politiky?) Věřících naší malé církve je přesto pořád víc než členů všech politických stran dohromady. A

čas dává za pravdu C. G. Jungovi, který předpověděl, že za každý zavřený kostel bude třeba otevřít jeden blázinec. A to pomůže 40letou komunistickou devastací církví, pronásledováním věřících a školství, které ateistickým tsunami poznamenalo generace. Církví je neustále předhazováno, že jsou jejich duchovní placeni z peněz daňových poplatníků. Hloupost nebo lež? Obojí. Čtyřicet dva let hospodařil komunistický režim s majetkem, který církví sebral. Bohužel už dvacet let tak hospodaří i nový režim. Dvě třetiny z výnosů uzmutého církevního majetku jsou 62 let spíš prohospodařovány. Jen jedna třetina jde na platy duchovních a nepatrně na opravy kostelů. Kdyby církve nebyly slušné, daly by už dávno stížnost do Štrasburku. Ne, daňoví poplatníci neplatí církve - to církve už 62 let dotují tuhle republiku. Nástupní plat duchovního, vysvěcené-

ho kněze po vysoké škole, je 12800 Kč hrubého - to i těch duchovních, kteří se mohou ženit a mají rodiny. Po 30 letech praxe je to 19000 Kč hrubého včetně hodnostních příplatků. Kazatelé a pastorační asistenti mají o 4000 Kč méně a bez příplatku. Opravovat kostely není z čeho, investovat stejně tak, protože nevyřešené restituce neumožňují v podstatě nic a blokuji všechno. Nejen církvim, ale i starostům obcí. Vlastně jsou církve v roli okradeného, který prosí zloděje aby mu lup vrátil. Přesto církve nestávkují. A to je dobře. Protože duchovní by měli jít stávkovat za jiné. Za ty, kteří mají děti na vozíku, za lidi postižené handicapem, za ty, kteří doma pečují o staré a nemohoucí, za samoživitelky s dětmi, jimž právně

Proč faráři nestávkují?

Ze 115. zasedání ústřední rady

115. zasedání ústřední rady, které se konalo v sobotu 11. prosince, zahájil pobožností br. biskup Michael Moc (text L 7,24-27, písně č. 208, 205). V ideovém referátu, vedeném br. patriarchou T. Buttou, ústřední rada s poděkováním schválila zprávu sestry Františky Kláskové o setkání mládeže

Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury

Obsáhlá publikace vánočních zvyků a obyčejů v evropském kontextu představuje nesporně ojedinělé dílo dvou brněnských etnoložek Evy Večerkové a Věry Frolcové. Tato knižní novinka vychází letos v pražském nakladatelství VYŠEHRAD, právě v předvánoční době.

Vánoce jsou odedávna dobou klidu, míru a pohody pro většinu lidstva, ať

už jde o věřící mnoha různých církví nebo o nevěřící ateisty. Všichni obvykle koncem každého roku určitým způsobem hodnotí uplynulý čas, kladně či záporně, medituji o své budoucnosti a radují se z darů vezdejšího života. Ať už klady přičítají ze své víry převážně Bohu a Ježíši Kristu, vlivu samotné přírody nebo snaze lidstva o lepší pozemské bytí.

Knihy nás zprvu uvádí do doby adventu ještě před vánočními svátky. Je až neuvěřitelné, kolik existuje zvyků a obyčejů v době Vánoc, někde již polozapomenutých, které se dnes v Evropě opět obnovují. Dozvíme se o někdejších pohanském kultu oslav, historii Kristova narození v Betlémě (25. prosince) a o počátku uctívání Syna Božího - Ježíška v době Vánoc. Zejména Štědrý den je svátkem Božího narození, kterému je proto věnována zvýšená pozornost. Předchází tomu regionální rituály očisty a ochrany od zla tak, jak se jeví v lidové tradici evropských zemí. Například v Rakousku, Německu, Slovinsku, Estonsku i jinde. Dozvíme se, že Boží hod má zase více rodinný ráz svátku Božího narození, včetně obvyklé návštěvy bohoslužby v místním kostele. Dbá se na to, aby většina rodin byla o Vánocích pohromadě. Svátky křesťanských světců sv. Štěpána a apoštola evangelisty Jana navazují po Božím hodu na mariánský svátek Matky Boží, Panny Marie a s tím spojené kulturní tradice. Leccos zajímavého je v knize také napsáno o historii křesťanských svátků na Nový rok a o obyčejích přelomu roku. Včetně různých dobrých předsevzetí a novoročních blahopřání.

Na den Tří králů 6. ledna (původně

svátek Zjevení Páně) se traduje kromě jiného zvyk koledníků, chodících od domu k domu, a sváteční výzdoba oltáře je spojena s bohoslužbou, vůni myrty a s procesím.

V knize není opomenuta ani zmínka o typické vánoční specialitě hospodyněk - tříkrálovém koláči. Jde o mazanec tvaru bochníku a s příchutí medu i zázvoru, dosud obvyklý nejen u nás, ale také ve Francii, Anglii, Španělsku a jinde v Evropě.

V předkládané knize Evropské Vánoce je také zdůrazněna nepostradatelnost zpěvu a hudby, které k duchovní atmosféře Vánoc nesporně patří. Hudbní doprovod tvořily obvykle: dudy, šalmaj, kytara i trubka, zvonky a housle, v kostele hlavně varhany. Hudba zněla nejen při koledování a zpěvu vánočních písní, ale také při připitku a vinšování veselých Vánoc i šťastného nového roku.

Zvláštní kapitola je v knize věnována štedrovečerní večeři včetně stolování. Čtenář se seznámí s gurmánskými specialitami kuchyně střední Evropy, ale také Anglie, Francie, Litvy, Řecka či Skandinávie. A to od polévek a kaší po výběr jídel z vepřového masa, drůbeže i rybích pokrmů. Nechybí ani druhy pečiva, až po dezerty. Žízeň zase uhasí julebryg, dánské vánoční pivo či další nápoje evropského severu. Jak známo, pivo je oblíbený nápoj i jinde v Evropě, vedle francouzského koňaku a irské whisky.

O Vánocích nesmí jako typická příloha chybět ani ovoce, zejména jablka, hroznové víno a ořechy všeho druhu. V knize najdeme i zvláštní kapitulu o vánočním stromu i regionální odlišnosti vánoční výzdoby přibytků

Dokončení na str. 3

20 LET INKORPORACE TEOLOGICKÝCH FAKULT

Dvacet let, která nás dělí od inkorporace tří teologických fakult do Univerzity Karlovy a současně i od inkorporace všech tehdy existujících teologických fakult v Československu, nás nutně vede k myšlenkám, do jaké míry se existence teologie na univerzitě osvědčila, jaké byly její předpoklady a hlavně – jaké jsou výhledy teologie na univerzitě.

Prosím, abyste přijali těchto několik myšlenek s otevřeností, s jakou jsou vysloveny, i s otázkami, které dané téma s sebou nese.

Naše fakulta přijala ideu inkorporace s nadšením, i když musím konstatovat, že ve svobodném hlasování, které proběhlo hned v lednu 1990, to nebylo jednohlasně. Byl jsem tehdy jedním z hlasujících a hlasoval jsem pro. Musím ale říci, že jsem dobře rozuměl i argumentům, které (nejen u nás) byly proti.

Pozdější vývoj dal jednoznačně za pravdu těm, kdo hlasovali pro. Ale ne všechno bylo tak bezproblémové.

Fakulta se posléze jako první pokusila o model alternativní bohoslovecké fakulty, který se osvědčil a byl v míře větší či menší akceptován všemi bohosloveckými fakultami. Tehdejší děkan prof. Kučera správně zdůraznil v několika svých projevech, že myšlenka otevřené alternativní bohoslovecké fakulty nebyla nesena partikulárními zájmy konfesijními, ale opírala se o univerzální filosoficko-kulturní a dějinnou koncepci, která spolupůsobilá při dělení pražské univerzity v r. 1882 i při nové koncepci vysokého školství v letech 1918-1920.

Děkan Kučera v r. 1990 také definoval nové kontexty, které při našem přítakání inkorporaci hrály roli:

1. Kontext historický a reminiscence na utrakvismus jsou záležitosti minulosti, nicméně pěstování teologie na artistické fakultě v 15. a 16. stol. jako živé disciplíny zůstává výzvou, která nebyla ze všech pohledů ještě zhodnocena.

2. Snaha o uchopení české křesťanské minulosti – a zejména doby husitské není chápána nacionálně nebo konfesijně, ale „ve výkladu nové univerzální epochy světové a v komplementárním kontextu s teologií katolickou a evangelickou“.

3. Ekumenické, kulturní a politické úkoly doby by měly být řešeny ve spolupráci našich tří fakult: podmínkou ale je, aby jedna cítila druhou a učila se od jejich zvláštností. Tři teologické fakulty byly viděny jako náznak nové jednoty v různosti, která je cílem ekumenických snah.

4. Situace byla chápána jako výzva k přezkoumání dosavadní identity teologických fakult, k hledání nového vztahu vůči jejich poslání, k hledání nového vztahu navzájem i k hledání vztahů vůči vědnímu kompendiu univerzity.

5. Již v roce inkorporace byla nastolena otázka, jak má vypadat nová idea univerzity. Nedávné diskuse (a paskvilní křivení terciálního vzdělávání) potvrdily, že univerzita nesmí být zaměřena jen na kvantitativní nabývání vědomostí, nýbrž že „má vést člověka ke schopnosti zušlechtovat se v humanitním směru“.

Právě k tomuto rozměru by měly směřovat aktivity teologických fakult v rámci univerzity.

Přehlížíme-li tyto „vstupní podmínky“ po dvaceti letech, pak vidíme, že nic neztratili ze své aktuality. Dovolte mi krátký aktuální komentář: snad jedině, co fakulty skutečně bez výhrad plnily, je studium českých křesťanských tradic ve vzájemné spolupráci a úctě. Otevření Husovy kauzy na sympoziích v Bayreuthu v r. 1993 a v Římě v r. 1999 je jedním z důkazů, avšak i zde zůstává výzva roku 2015, kdy by mělo být řečeno něco pozitivního a nového.

Musím zde dále připomenout jednu velice pozitivní věc, která slouží ke cti nejen našim fakultám, ale českému křesťanstvu vůbec: křesťanství se v žádném případě nesnažilo uměle zaplnit prostor, který vznikl po pádu ideologie a vlády jedné strany. Tuto banální skutečnost připomínám, neboť ne všude v zemích východního bloku tomu bylo stejně. V Rusku a některých nástupnických státech SSSR k tomu došlo a přineslo to velké škody křesťanství samotnému, i teologickému dialogu a ekumenickým snahám.

Prostor, do kterého jsme vstoupili, byl velmi složitý a s průběhem času se ještě dále komplikoval.

Žádná dobrá teologie nemůže být pěstována bez dějinných kontextů. Ekumenické snahy, tak nadějně od šedesátých

let, se v letech devadesátých značně uzavřely. Nemám na mysli jen zápas o uchopení dědictví II. vatikánského koncilu v Římskokatolické církvi – včetně ekumenických důsledků, ale i polarizaci na půdě Světové rady církví, včetně problematických vztahů Ruské pravoslavné církve a jiných pravoslavných společností k ní. Nebudu daleko od pravdy, když konstatuji, že nadějně rozvíjející se ekumena se zastavila, aby provedla inventuru a vykořičila znovu kupředu. Inu, inventura se provádí, ale nehledě na globalizující se svět, vykořičení rozhodným krokem se zatím nekoná, jde spíše o opatrné přešlapování na místě.

Právě zde vidím možnost pro naše teologické fakulty, aby na svobodné půdě univerzity daleko větší mírou i ve větší intenzitě sledovaly ekumenický dialog a pokoušely se modelově naznačovat možná vykročení. Myslím, že domácí bohoslovecké tradice – žijící ve vzájemné úctě na našem území – jsou velkým potenciálem, který by neměl být promarněn.

Opatrně se vyskytovala po celých dvacet let myšlenka, že by vlastně vše mělo směřovat ke vzniku jedné, ekumenické teologické fakulty. V daleké budoucnosti – proč ostatně ne. Ale právě k současnému stavu ekumeny to není ani možné, ani žádoucí. Převratným „hurá“ ekumenismem by se dle mého názoru pokazilo něco, co musí projít ještě dlouhým procesem, který může (ale taky nemusí) trvat celá desetiletí.

Konkrétně naše fakulta se konstituovala v zápase o svobodu národa i církve, vědy i vysokých škol, teologie a spirituality. To zaznělo ostatně také v r. 1990. Myslím, že svou práci může i v přítomné době konat, bude-li toto uznávat, cítit a praktikovat.

Postupně se ukázalo, že není skutečně jednoduché pěstovat na jednom ústavu teologii ČČSH, teologii starokatolickou i pravoslavnou a dokonce zastřešovat i studium judaistiky. Tady jsou důležitá duchovní východiska – a domnívám se, že jsou důležitá i u ostatních dvou teologických fakult, ať jsou jejich vazby k různým církvím, jejichž bohosloví je na nich reflektováno, jakékoli. Ty vazby však být musí, protože teologie by ztratila jednu ze svých podstatných charakteristik: je kritikou reflexí víry v konkrétních společenstvích. Myslím, že ekumenicky otevřený teolog každé konfese mi v této otázce dá za pravdu. Univerzita poskytuje současně velkou svobodu k této ukotvené reflexi.

Dokončení na str. 4

Při bohoslužbách, které se konaly v chrámu sv. Mikuláše v Praze I-Staré Město v neděli 5. prosince, byli přijati do staroměstské náboženské obce noví členové. Zároveň s nimi se představili mladí členové našeho chrámového sboru Resonance, kteří projevili odhodlání přijetím svátosti křtu rovněž do této náboženské obce vstoupit. Nové členy a katechumeny představila sestra duchovní Mgr. Irena Čmerdová, bohoslužby sloužil bratr duchovní Mgr. Phanuel Osweto, Ph.D., kázal místní farář bratr Mgr. Lumír Čmerda. Chrámový sbor řídila a u večere Páně sloužila sestra Mgr. Miloslava Pospíšilová.

Petra Štěpánová

Ze 115. zasedání ústřední rady

Dokončení ze str. 1

ČBK a ERC za součinnosti teologických fakult. Ústřední rada připraví návrh zástupců v této skupině za naši církve.

Ústřední rada vzala též na vědomí návrh biskupské rady na zajištění kazatelů na celocírkevních bohoslužbách v příštím roce. 6. července v Betlémské kapli bude kázat pražský biskup David Tonzar.

Ústřední rada rovněž schválila záměr využití areálu Škodějov ke konání příležitostných poutních bohoslužeb v návaznosti na dosavadní praxi, k pořádání dětských křesťanských táborů a vybudování turistické cesty dr. Karla Farského ze Semil přes Škodějov do Vysokého n. Jizerou ve spolupráci s Místní akční skupinou. Správcovstvím areálu Škodějov ústřední rada pověřila faráře z Vysokého nad Jizerou.

Texty k Aliančnímu týdnu modliteb a Týdnu za jednotu křesťanů budou umístěny na webových stránkách církve a v několika kusech v tištěné podobě k dispozici na diecézích.

V organizačně-právním referátu, vedeném sestrou místopředsedkyně ústřední rady Ivanou Macháčkovou, ústřední rada na základě výsledků výběrových řízení schválila nové smlouvy na vedení účetních služeb a správu počítačové sítě.

Schválila vyhlášení výběrového říze-

ní na projekt obnovy Památníku Mistra Jana Husa v Husinci (bude zveřejněno na webových stránkách církve) a záměr a zahájení přípravy projektu "Centrum Mistra Jana Husa v Husinci" s cílem vytvoření vzdělávacího a kulturního centra.

Ústřední rada schválila smlouvy o poskytování služeb s Institutem evangelizace a pastorační služby na provoz Památníku Mistra Jana Husa a zařízení Blahoslav.

Ústřední rada také vzala na vědomí zprávu o neobsazených bytech v činžovních domech Wuchterlova 3 a 7 s tím, že dává k dispozici eventuelním zájemcům možnost uzavření nájemních smluv k předmětným bytům za tržní nájemné na dobu jednoho roku. V případě nutných investic bude ústřední rada přihlížet k výši nájemného. Nabídka bytů bude zveřejněna v ČZ a na webových stránkách církve. Žádosti je třeba adresovat na ústřední radu a budou posuzovány podle pořadí, kdy budou doručeny.

V osobním referátu, který řídil bratr patriarcha, ústřední rada mimo jiné schválila vysluhování svátosti svěcení kněžstva sestře Karin Šilerové z olomoucké diecéze a udělení jáhenské svátosti sestře Libuši Jarošové z brněnské diecéze po složení zkoušky před zkušební komisí ústřední rady.

(red)

Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury

Dokončení ze str. 1

v Evropě. Také ozdoby na vánočním stromku se poměrně liší materiálem, z kterého jsou vyrobeny. Někdy postarší k vánoční pohodě i větvičky jmelí a jehličí. U nás, v bývalém Československu, byl na oslavu Vánoc postaven první vánoční strom republiky v Brně v prosinci roku 1924.

Mnohé zajímavosti lze nalézt v kapitole Vánoční dar a dárci, rovněž o historii sv. Mikuláše v Evropě či o lidové tradici stavění betlémů u nás i jinde ve světě. Uctívání Ježulátka se traduje už od počátku 14. století. Pověstné Pražské Ježulátko a jeho svatý obrázek v kostele Karmelitánů v Praze I znají dobře ze své historie i Španělé.

Další kapitola publikace je věnována popisu vánočních her (např. o Božím narození), lidovým hrám o ráji a tříkrálovým hrám o pouťi tří králů do Betléma. Pastýřské hry a ukázky koledí i vánočních písní tuto kapitolu uzavírají.

Přínosem celého díla je rovněž uvedeny notový zápis některých vánočních písní. Jistou kuriozitou zůstává bulharské kolední choro, spojené závěrem koledy s tancem. Čtenář ocení i podrobný výběr z literatury a pramenů, týkajících se převážně daného tématu tradice lidové kultury evropských Vánoc.

K výhledu vzniklé publikace už jen krátce:

Dle mého názoru záměr autorek podat plastický obraz významu Vánoc a různorodých vánočních zvyků a obyčejů Evropy se vydařil. V dnešní době je třeba uvítat každé takové ucelené dílo, které usiluje o obnovu tradice lidové kultury, včetně Vánoc. A to kultury jak české, tak i ostatní Evropy, když jsme se dnes navíc stali členy Evropské unie. Může to rovněž přispět k hlubšímu chápání křesťanské víry a symbolu Vánoc jako času tolerance a lásky k bližnímu a nikoli pouze jako jisté možnosti světského hodování a pomíjivých radovánek.

Dr. Karel Lachout

**Na opravy a údržbu
Památníku Mistra Jana Husa
v Husinci
můžete přispět i vy
na účet:**

43-570420277 / 0100

Variabilní symbol: 9 + číslo náboženské obce

